

KV 14.2.2021
HALU: 17/2022

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetus Maskun alakoulujen opetussuunnitelmaan

Maskun kunnanvaltuustolle 14.2.2022

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen osaaminen on merkittävän tärkeä taito, jonka avulla lapsi pystyy tunnistamaan omat ja toisten tunteet erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja joiden avulla he muodostavat vertaissuhteita. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu on myös keskeinen tekijä koulukiusaamisen ja lasten välisen väkivallan vähentämisessä. Voidaan jopa esittää, että ilman riittävää vuorovaikutustaitojen opetusta ei muista kiusaamisen ehkäisemiseen tähtäävistä toimista ole juurikaan apua. Riittävät tunne- ja vuorovaikutustaidot auttavat lapsia ymmärtämään kiusaamisen ja nettitrollaamisen vaarat, puolustamaan heikompia sekä välttämään niin henkistä kuin fyysistäkin väkivaltaa. Kaikkien lasten kotikasvatuksessa ei kiinnitetä huomiota tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetteluun ja siksi niiden oppimista on korostettava kouluissa.

Suuri osa koulussa tapahtuvasta kiusaamisesta jää aikuisilta piiloon. Tutkimuksissa on havaittu, että oppilaat myös kokevat aikuisten toiminnan väkivaltilanteissa usein tehottomaksi. Oppilaat ja aikuiset myös määrittelevät kiusaamisen eri tavoin. Jo pelkästään oppilaiden toisiinsa kohdistaman henkisen ja fyysisen väkivallan kutsuminen kiusaamiseksi määrittelee nämä tilanteet kategorisesti vähemmän vakaviksi kuin mitä ne usein todellisuudessa ovat. Ongelmakeskeisen, kiusaamisen vähentämiseen pyrkivän lähestymistavan sijaan on perusteltua lähestyä kiusaamisen ehkäisyä keskittymällä ensisijaisesti myönteisiin tavoitteisiin ja toimintatapoihin, joiden avulla voidaan tukea lasten hyvinvointia ja siten myös ehkäistä muita kiusaamiseen liittyviä ilmiöitä kuten syrjintää, häirintää ja vihapuhetta.

Puutteellisilla tunne- ja vuorovaikutustaidoilla on myös negatiivinen vaikutus kuntatalouteen, sillä tutkimusten mukaan puutteellisten tunne- ja vuorovaikutustaitojen ja syrjäytymisriskin välillä on syy-seuraussuhde. Yksi syrjäytynyt nuori taas maksaa kunnalle noin 300 000 euroa. Tämä on laajasti tunnustettu ja tutkittu fakta. Mitä aikaisemmin ongelmiin puututaan, sitä helpompaa ja edullisempaa niiden korjaaminen on, sillä ennaltaehkäisy on aina halvempaa kuin jo tapahtuneiden vahinkojen korjaaminen. Näin ollen tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen peruskoulussa sekä tarvittaessa sen tukeminen opetukseen suunnatulla rahoituksella on kannattava sijoitus kunnan taloudenkin näkökulmasta. Mitä enemmän lapset ymmärtävät tunteita ja osoittavat empatiaa toisiaan kohtaan, sitä helpompaa ja tuloksellisempaa on myös oppiminen. Maailmantalouden eläessä suurta murrosta on muun muassa Maailman talousfoorumi analysoinut tulevaisuuden osaamistarpeita. Sen teettämien tutkimusten mukaan tunneäly on yksi tulevaisuuden kymmenestä tärkeimmästä taidosta. Tunne- ja vuorovaikutustaidot lisäävät luovuutta, innovatiivisuutta sekä työhön sitoutumista, mikä vaikuttaa suoraan kansallisen kilpailukykyyn. Hyvät tunne- ja vuorovaikutustaidot auttavat meitä myös suhtautumaan myönteisesti itseemme ja toisiin, vahvistamaan sosiaalisia suhteitamme sekä hyväksymään erilaisuutta ja ratkaisemaan ongelmia yhteistyössä toisten kanssa.

Helsinkiläisessä Laakavuoren koulussa toteutettiin kokeilu, jossa kaikille luokille ykkösistä kuutosiin lisättiin lukujärjestykseen yksi viikkotunti tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Kokemusten mukaan tällä tavoin oppilaiden keskittyminen tunneilla parantui ja rasismi sekä kiusaaminen vähenivät. Oppilaat myös jakoivat mieltään vaivaavia asioita ja puhuivat tunteistaan opettajien kanssa avoimemmin kuin ennen.

Nykyisen kansallisen opetussuunnitelman perusteeksi kirjattu tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettelu osana opetussuunnitelman sisältöjä ei ole riittävää, sillä se jättää näiden taitojen opetteluun helposti opetettavan aineen varjoon. Myöskään se, että joissakin kouluissa opetetaan näitä taitoja oma-aloitteisesti, ei varmista alueellisen tasa-arvon toteutumista. Muun muassa Maskun kunnan nykyisessä opetussuunnitelmassa tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoitteluun viitataan vain yläkoulun oppilaan terveyttä tukevan kasvun ja kehityksen opetuksen sisällöissä ja tavoitteissa. Alakoulun oppilaiden osalta nykyinen opetussuunnitelma mainitsee nämä taidot ainoastaan osana Evankelis-luterilaisen uskonnon opetuksen sisältöä, jolloin kunnan opetussuunnitelma asettaa oppilaat tältä osin epätasa-arvoiseen asemaan.

Me allekirjoittaneet esitämme, että Maskun opetussuunnitelmaan kirjataan selkeästi viikoittainen tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetus myös alakoulun opetussisältöön niin, että näiden taitojen opetus toteutuu yhtäläisesti kaikissa kunnan kouluissa. Mikäli tunne- ja vuorovaikutustaitojen ei voida osoittaa opetussuunnitelmassa omaa viikkotuntia, voidaan näiden taitojen opetuksen lisääminen tarvittaessa tehdä sisällyttämällä ne koulun normaaliin tuntikehykseen, joten niitä varten ei ole välttämättä tarpeen osoittaa myöskään ylimääräistä rahoitusta. Opetussuunnitelmassa näiden tuntien oppisisällöt sopivat tarvittaessa esimerkiksi äidinkielen ja ympäristöopin opetukseen. Tällöin on kuitenkin huolehdittava, että tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetus ei jää sen aineen varjoon, jonka opetuskehykseen ne sisällytetään.

Allekirjoitukset:

Maskun vihreä valtuustoryhmä

Rami Käkönen
Irma Saloniemi
Minna Helin
Sanna Pausio